


ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ ТА БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ

УДК 343.1:65.012.8

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.2.11>

ВАДИМ МИКОЛАЙОВИЧ ДАВИДЮК,

кандидат юридичних наук,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, здобувач;

 <https://orcid.org/0000-0003-4068-9909>,
e-mail: davydiuk.vm@gmail.com

ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА СПЕЦІАЛЬНИХ СИЛ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розкрито окремі сутнісні аспекти поняття «спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності», а також окреслено їх структурні елементи. Систематизовано інформацію для з'ясування змісту поняття «спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності» та їх окремих складових. Проаналізовано відповідний зарубіжний досвід. Розкрито окремі аспекти застосування спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності. Закцентовано увагу на забезпеченні негласності та конфіденційності під час використання спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності. Надано класифікацію таких сил, виділено притаманні їм ознаки. Обґрунтовано належність конфідентів та анонімних джерел, які надають інформацію на конфіденційній основі, до спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності.

Ключові слова: спеціальні сили, оперативно-розшукова діяльність, класифікація, конфіденційне співробітництво, конфідент, оперативний працівник, анонім, негласна робота.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

У структурі науки оперативно-розшукової діяльності є достатня велика кількість підсистем, які разом становлять цілісну систему. Одним із важливих елементів такої системи є сили оперативно-розшукової діяльності. Суб'єкти, які до них входять, забезпечують виконання завдань цієї діяльності. Специфікою оперативно-розшукових сил є наявність у їх структурі особливої категорії осіб, які не входять до складу оперативно-розшукових підрозділів, проте було наділені законом низкою прав та обов'язків. Указані сили називають спеціальними, їх визначенню та структурі присвячено цю статтю.

Стан дослідження проблеми

Вивченню сил і засобів оперативно-розшукової діяльності увага науковців приділялася протягом усього періоду розвитку науки оперативно-розшукової діяльності. Відповідні організаційні й тактичні складові, класифікації, а також сутнісні характеристики можна зустріти ще в роботах апологетів оперативно-розшукової діяльності Б. Богданова,

Д. Гребльського, А. Лекаря та В. Лукашова. В Україні дослідженню проблемних питань застосування сил оперативно-розшукової діяльності було приділено увагу в роботах таких науковців, як О. Бандурка, О. Долженков, В. Захаров, А. Кислий, І. Козаченко, Я. Кондратьєв, В. Некрасов, Д. Никифорчук, С. Пеньков, М. Перепелиця, М. Погорецький, В. Пчолкін, Е. Рижков, М. Стащак, Р. Халілев, В. Шендрик, І. Шинкаренко та багатьох інших авторів.

Незважаючи на загальну опрацьованість проблеми застосування сил оперативно-розшукової діяльності, залишається невирішеною низка питань, у тому числі щодо їх класифікації та структури. Окремо це стосується такої категорії, як спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності, яка лишається майже неохопленою в спеціальній літературі.

Мета і завдання дослідження

Метою цієї статті є розкриття окремих сутнісних аспектів поняття «спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності», а також окреслення їх структурних елементів. Для досягнення цієї мети треба виконати такі завдання:

– проаналізувати наукову літературу для з'ясування змісту поняття «спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності» та їх окремих складових;

– розкрити окремі аспекти застосування спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності;

– надати класифікацію спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності.

Наукова новизна дослідження

Ця робота є однією з перших спроб визначення сутнісних складових спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності.

Виклад основного матеріалу

Історично склалося, що в територіальних підрозділах правоохоронних органів осіб, які негласно сприяють правоохоронним органам, нерідко називають спеціальними силами. Найчастіше часто така термінологія застосовується в межах організації негласної роботи поліцейських підрозділів. Для того щоб розібратися в структурі спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності, треба більш ґрунтовно дослідити відповідний понятійний апарат, який на сьогодні не є однозначним.

У першу чергу, слід зрозуміти, що ж таке спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності. У науковій літературі це поняття зустрічається не дуже часто й може тлумачитися неоднозначно. Зміст поняття «спеціальні сили» оперативно-розшукової діяльності можна розкрити через вивчення тлумачення відповідних складових частин цього терміна в літературі, а також шляхом дослідження практичних аспектів організації оперативно-розшукової діяльності.

Словникове поняття «сили» у досліджуваному нами контексті тлумачиться як частина суспільства або суспільна група, що характеризується певними ознаками або спрямованістю у своїй діяльності та своїх намірах. З іншого боку, дефініція «спеціальний» розкривається через призначеність виключно для когонебудь, чого-небудь, як «який має особливе призначення» [1, с. 1313, 1364]. Схоже тлумачення терміна «спеціальний» зустрічаємо у словнику синонімів [2, с. 476], що певною мірою корелює із додаванням до назв підрозділів особливого призначення слова «спеціальний». В англійському Правничому словникові під час розкриття змісту слова «інформатор» серед іншого вказується, що за надання інформації на конфіденційній основі інформатор отримує особливе «спеціальне» (special) ставлення до нього [3, с. 849].

Вельми цікаве тлумачення поняття «спеціальний» знаходимо в енциклопедії під редакцією С. А. Кузнецова: «пов'язаний з якоюсь окремою галуззю науки, техніки, мистецтва тощо; призначений для спеціалістів цієї галузі», водночас у контексті пояснення значення слова «сили» зустрічаємо вказівку на певну спрямованість діяльності суспільної або професійної групи [4, с. 1247, 1184]. У розрізі досліджуваної теми такі тлумачення добре вкладаються в концепцію розгляду спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності як окремої категорії, притаманної негласній роботі поліції, та як окремої категорії в науці оперативно-розшукової діяльності. Метою таких спеціальних сил є виконання завдань, специфіка яких полягає в тому, що вони виконуються негласно та на конфіденційній основі. За виконання цих завдань такі сили, натомість, користуються особливим (спеціальним) ставленням до них з боку правоохоронних органів.

Практика застосування дефініції «спеціальний» у контексті роботи силових державних підрозділів засвідчує її асоціювання з виконанням особливих завдань та/або завдань, пов'язаних із негласною діяльністю, та особливим статусом. І тут можна згадати такі терміни, як:

– «спеціальна служба», «сили спеціальних операцій», «підрозділи спеціального призначення», «спеціальний загін» і «спеціальна поліція», що застосовуються для позначення відповідних суб'єктів;

– «спеціальна операція», «спеціальні заходи», «спеціальні дослідження» та «спеціальне завдання» – для позначення специфічних дій або узгодженого комплексу дій, об'єднаних єдиним задумом;

– «спеціальні засоби», «спеціальні технічні засоби для зняття інформації з каналів зв'язку та інші технічні засоби негласного отримання інформації», більш відомі в оперативно-розшукових підрозділах під назвою СТЗ і «спеціальна техніка», які використовуються для позначення технічних засобів;

– «спеціальні переліки», «спеціальна література» – для позначення об'єктів, пов'язаних з обмеженням доступу;

– «спеціальна бібліотека», «спеціальне сховище» – для позначення місць зберігання об'єктів обмеженого доступу;

– «спеціальний вантаж» – для позначення предметів, які мають важливе значення;

– «спеціальний зв'язок» – для позначення комплексу дій, суб'єктів та організації діяльності;

– «спецконтингент», «спеціальний приймальник» і «спеціальна установа» – для

позначення суб'єктів, пов'язаних з учиненням правопорушень, і відповідних закладів.

Окремо слід зупинитися на позиціонуванні поняття «спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності» в роботах учених-правників. С. А. Салтовець, наприклад, згадує категорію «спеціальні сили» в контексті проведення спеціальних операцій, причому увага акцентується на негласності відповідних дій [5, с. 177], І. П. Козаченко схожим чином розглядає їх під час вивчення оперативно-розшукової профілактики [6].

В. Д. Пчолкін [7, с. 313] та С. В. Пеньков [8, с. 313] згадують у своїх роботах спеціальні засоби оперативно-розшукової діяльності в контексті застосування оперативної техніки, які в інших наукових джерелах часто використовуються у зв'язі зі спеціальними силами оперативно-розшукової діяльності [9, с. 313; 10, с. 210; 11, с. 175]. Таке спільне використання термінів пов'язано із самою сутністю оперативно-розшукової діяльності, яка потребує чіткої та вмілої організації. О. М. Балинська та В. А. Яценко підкреслюють, що саме застосування спеціальних сил і засобів роблять оперативно-розшукову діяльність унікальною в структурі правоохоронної діяльності [12, с. 367]. Таким чином, зроблено акцент на тому, що в інших сферах правоохоронної діяльності відповідні спеціальні сили не застосовуються.

Згадуючи зарубіжний досвід у контексті досліджуваної теми, не можна оминати увагою той факт, що в багатьох країнах аналоги вітчизняних оперативно-розшукових заходів та/або негласних слідчих (розшукових) дій називають спеціальними слідчими діями – «special investigative actions (techniques)». Це свідчить на користь допустимості використання терміна «спеціальний» для позначення сил і засобів, які негласно застосовуються правоохоронними органами.

Дотримуючись логіки вказаних тверджень, вважаємо, що застосування спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності повинно мати виключно негласний характер. Таким критеріям відповідають негласні працівники оперативних підрозділів і конфіденти. Водночас, на нашу думку, в контексті вивчення сил оперативно-розшукової діяльності не можна відривати негласних працівників від інших основних сил оперативно-розшукової діяльності. Тому до спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності логічно відносити лише тих осіб, які співробітничать із правоохоронними органами на конфіденційній основі.

Термін «конфідент» у наукових колах тлумачиться по-різному. Не заглиблюючись у

дискусії з цього приводу, для розкриття змісту цього поняття вважаємо допустимим використовувати визначення з підручника, в якому узагальнено досвід країн пострадянського простору, які мають спільну історію становлення науки оперативно-розшукової діяльності. Отже, під конфідентом розумітимемо фізичну особу, яка вступила на підставах і в порядку, передбачених законодавством про оперативно-розшукову діяльність, у стосунки конспіративного співробітництва з оперативно-розшуковим підрозділом (в особі його представника – оперативного працівника) [13, с. 191].

При цьому слід окремо звернути увагу на те, що в історії вітчизняної науки оперативно-розшукової діяльності, а також у системах негласної роботи окремих зарубіжних країн трапляються випадки, коли конфідентів не відносять до відповідних сил. Так, наприклад, у Великій Британії в контексті функціонування розвідувальної моделі виділяють джерела та людські ресурси. Перші, серед іншого, охоплюють інформаторів, співпрацюючих свідків, тоді як інші – персонал правоохоронних органів, який забезпечує функціонування розвідувальної моделі [14, р. 7; 15]. У цьому поділі простежується деяка схожість із позицією поділу сил і засобів негласної роботи у радянському КДБ, у тому сенсі, що конфіденти не перебувають в одній ланці з оперативними працівниками [16, с. 320]. Хоча в останньому випадку конфідентів узагалі відносили до засобів, що видається не зовсім етичним та гуманним.

У контексті застосування терміна «спеціальні сили» може виникати певна плутанина під час проведення порівняльно-правових досліджень. Зокрема, у Великій Британії існують спеціальні поліцейські сили (Special Police Forces), що мають нерегіональну юрисдикцію, їх діяльність організовується у зв'язку зі здійсненням ними специфічного виду діяльності. Такі поліцейські організації несуть відповідальність тільки перед відомствами, які їх створили, і не підпорядковуються МВС. Повноваження працівників спеціальних поліцейських сил поширюються лише на контингент їх відомства, хоча службу вони несуть у поліцейській формі. До таких сил належать Британська транспортна поліція, поліція на об'єктах ядерної енергетики, поліція Міністерства оборони, Королівська військова поліція тощо [17]. У сучасній структурі Національної поліції України найбільш подібними до вказаних підрозділів є підрозділи спеціальної поліції. При цьому не слід плутати спеціальну поліцію зі спеціальними силами оперативно-розшукової

діяльності, оскільки перша належить до оперативно-розшукових підрозділів, конфіденти ж перебувають на зв'язку в оперативних працівників таких підрозділів.

Отже, ми дійшли висновку, що до спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності можуть належати конфіденти. Що стосується окремих категорій осіб, які можуть бути віднесені до спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності, але не належать до конфідентів, то тут варто зупинитися на анонімних джерелах. У вітчизняному законодавстві тільки нещодавно з'явилися норми, які регламентують юридично значуще надання інформації такими категоріями осіб, як аноніми. Так, у ст. 53 Закону України «Про запобігання корупції»¹ йдеться серед іншого про обов'язковість розгляду анонімних повідомлень про порушення вимог указанного закону, якщо надана у повідомленні інформація стосується конкретної особи й містить фактичні дані, які можуть бути перевірені. Відповідно до ч.1 ст.8 Закону України «Про звернення громадян»² анонімним вважається звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство.

Білоруські дослідники справедливо відзначають, що на сучасному етапі практика переконливо доводить необхідність більш активного використання анонімного сприяння громадян для вирішення як стратегічних, так і тактичних завдань у протидії злочинності. Потреба оперативних підрозділів в інформаційному забезпеченні обумовлюється, перш за все, необхідністю підвищення ефективності у протидії злочинності. Анонімність же виступає як чинник, що має вирішальне значення під час звернення громадян до правоохоронних органів [18, с. 77].

Г. А. Рукавішников порушує питання про необхідність розгляду анонімного співробітництва як самостійного виду поряд із гласним і негласним і виділяє такі його особливості:

- анонім не бажає надавати інформацію про себе та брати участь у кримінальному процесі;
- ініціативний (односторонній) характер сприяння;
- визначення анонімом способу передання інформації;
- строк анонімного сприяння визначається потребою суб'єктів один в одному [19, с. 53–54].

¹ Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII.

² Про звернення громадян : закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР.

З іншого боку, деякі автори не вважають анонімні повідомлення видом співробітництва. Так, наприклад, А. М. Кононов відзначає, що на практиці досить часто виникають ситуації, коли громадяни повідомляють до правоохоронних органів інформацію про факти вчиненого або підготовлюваного злочину чи про осіб, які їх вчинили, не бажаючи розкривати дані про себе або за умови збереження в таємниці факту самого повідомлення. Однак таку допомогу не можна назвати сприянням із позиції закону про оперативно-розшукову діяльність. Якщо розглядати таку участь як сприяння, тоді необхідно буде визнати, що будь-яка особа, яка звернулася до правоохоронного органу із заявою, потрапляє до категорії сприяючих осіб. Водночас з окремими особами, які звернулися до правоохоронних органів, у подальшому можуть бути встановлені відносини співробітництва, в тому числі на конфіденційній основі [20, с. 239].

На нашу думку, анонімні конфіденти також можуть належати до спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності, і їх також слід урахувувати під час організації негласної роботи. Тому було б доцільним внести зміни до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» у частині анонімного співробітництва, зокрема щодо збереження такої анонімності у разі підтвердження інформації, а також можливості виплати винагороди за надану інформацію. Враховуючи зростаючі можливості обміну інформацією мережею Інтернет у недалекому майбутньому значущість анонімного сприяння правоохоронним органам може суттєво збільшитись.

Зважаючи на викладене, вважаємо виправданим до категорії спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності відносити:

- конфідентів;
- анонімні джерела інформації, які надають інформацію конфіденційно.

Такий поділ узгоджується із дослідженою нами раніше загальною концепцією структури сил оперативно-розшукової діяльності [21, с. 75–76] та відображає сучасні тенденції в розвитку негласної роботи правоохоронних органів.

Висновки

Розкриття окремих елементів змісту поняття «спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності» має важливе значення для розуміння теорії оперативно-розшукової діяльності. Незважаючи на використання зазначеного терміна для позначення окремих осіб, задіяних у негласній роботі правоохоронних органів,

його теоретичне осмислення не проводилось. На нашу думку, під поняттям «спеціальні сили оперативно-розшукової діяльності» слід розуміти окрему категорію сил оперативно-розшукової діяльності, яка не належить до суб'єктів оперативно-розшукової діяльності, проте негласно й на конфіденційній основі сприяє виконанню завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального процесу. Негласність, конфіденційність і неналежність

до суб'єктів оперативно-розшукової діяльності є ознаками, притаманними відповідним спеціальним силам. Отже, до спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності належать конфіденційні й анонімні джерела, які надають інформацію на конфіденційній основі. Використання описаних суб'єктів у протидії злочинності є однією з тих ознак, яка відрізняє оперативно-розшукову діяльність від інших напрямів правоохорони.

Список бібліографічних посилань

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
2. Александрова З. Е. Словарь синонимов русского языка : практ. справ. 11-е изд., перераб. и доп. М. : Рус. яз., 2001. 568 с.
3. Black's Law Dictionary / Editor in Chief: В. А. Garner. 9th ed. West, 2009. 1920 p.
4. Большой толковый словарь русского языка / сост. и глав. ред. С. А. Кузнецов. СПб. : Ноинт, 2000. 1536 с.
5. Салтовець С. А. Напрями вдосконалення організації проведення поліцейських операцій оперативних підрозділів // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 листоп. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Консультат. місія Європейського Союзу. Харків, 2018. С. 176–177. URL: http://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_11_2018/pdf/85.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
6. Козаченко И. П. Оперативно-розыскная профилактика (правовые и организационно-тактические вопросы). Киев : НИиРИО КВШ МВД СССР, 1991. 68 с.
7. Пчолкін В. Д. Розвиток теорії оперативно-розшукової діяльності за роки незалежності в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. № 2 (53). С. 113–121.
8. Пеньков С. В. Класифікація засобів оперативно-розшукової діяльності. *Форум права*. 2016. № 3. С. 199–202. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_3_36.pdf (дата звернення: 11.05.2019).
9. Новосад Ю. О. Щодо деяких змістовних елементів діяльності прокуратури у сфері оперативно-розшукового запобігання злочинам. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 311–313. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2017/92.pdf (дата звернення: 11.05.2019).
10. Зуев О. Ю. Оперативно-розыскная профилактика злочинів у сфері економіки // Попередження злочинів суб'єктами оперативно-розшукової діяльності : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 груд. 2010 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2010. С. 209–211.
11. Оперативно-розыскная деятельность : навч. посіб. / Є. М. Моисеев, О. М. Джужа, Д. Й. Никифорчук та ін. ; за ред. О. М. Джужи. Київ : Правова єдність, 2009. 310 с.
12. Балинська О. М., Яценко В. А. Методологія сучасного правознавства : посібник / за заг. ред. О. М. Балинської. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 372 с.
13. Сайфутдинов Т. И. Основы оперативно-розыскной деятельности (по материалам СССР, России и СНГ) : учеб. : в 2 ч. Бишкек : Изд-во КРСУ, 2017. Ч. 2. 242 с.
14. National Intelligence Model : Code for Practice / National Centre for Policing Excellence. CENTREX, 2005. 13 p. URL: <http://library.college.police.uk/docs/npia/NIM-Code-of-Practice.pdf> (дата звернення: 13.05.2019).
15. Guidance on the National Intelligence Model / National Centre for Policing Excellence ; Association of Chief Police Officers. CENTREX, 2005. 208 p. URL: <https://whereismydata.files.wordpress.com/2009/01/national-intelligence-model-20051.pdf> (дата звернення: 13.05.2019).
16. Контрразведывательный словарь / редкол.: В. Ф. Никитченко (отв. ред.) и др. ; Высш. Краснознам. шк. Комитета гос. безопасности при Совете Министров СССР им. Ф. Э. Дзержинского. М., 1972. 371 с. URL: <http://www.pseudology.org/Abel/KRSlover2.pdf> (дата звернення: 11.05.2019).
17. Важенина И. В. Специальные полицейские силы Великобритании: история и современность. *Труды Академии управления МВД России*. 2017. № 3 (43). С. 141–146.
18. Лахтиков Д. Н. Анонимное содействие граждан в оперативно-розыскной деятельности. *Вопросы криминологии, криминалистики и судебной экспертизы*. 2016. № 2 (40). С. 75–79.
19. Рукавишников Г. А. К вопросу о «статусе» анонимного вида содействия в общей системе содействия граждан органам внутренних дел. *Проблемы правоохранительной деятельности*. 2012. № 1. С. 52–56.
20. Кононов А. М. Сотрудничество полиции с гражданами: правовые основы и их реализация. *Вестник Московского университета МВД России*. 2012. № 1. С. 237–241.

21. Давидюк В. М. Сили оперативно-розшукової діяльності підрозділів Національної поліції: зміст поняття. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія: Право*. 2018. № 6 (18). С. 71–77. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nivif_2018_6_12.pdf (дата звернення: 11.05.2019).

Надійшла до редколегії 15.05.2019

ДАВЫДИУК В. Н. ПОНЯТИЕ И СТРУКТУРА СПЕЦИАЛЬНЫХ СИЛ ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Раскрыты отдельные существенные аспекты понятия «специальные силы оперативно-розыскной деятельности», а также описаны их структурные элементы. Систематизирована информация для выяснения содержания понятия «специальные силы оперативно-розыскной деятельности» и их отдельных составляющих. Проанализирован соответствующий зарубежный опыт. Раскрыты отдельные аспекты применения специальных сил оперативно-розыскной деятельности. Акцентируется внимание на обеспечении негласности и конфиденциальности во время использования специальных сил оперативно-розыскной деятельности. Дана классификация таких сил, выделяются присущие им признаки. Обоснована принадлежность конфидентов и анонимных источников, предоставляющих информацию на конфиденциальной основе, к специальным силам оперативно-розыскной деятельности.

Ключевые слова: *специальные силы, оперативно-розыскная деятельность, классификация, конфиденциальное сотрудничество, конфиденент, оперативный работник, аноним, негласная работа.*

DAVYDIUK V. M. THE CONCEPT AND STRUCTURE OF SPECIAL FORCES OF OPERATIVE AND SEARCH ACTIVITY

Some essential aspects of the concept of “special forces of operative and search activity” have been revealed, as well as their structural elements have been outlined. Information to clarify the content of the concept of “special forces of operative and search activity” and its certain components has been systematized. The author has studied the interpretation of the relevant components of this term in the literature, as well as taking into account the practical aspects of the organization of operative and search activities. The relevant international experience has been analyzed. Attention has been paid to the fact that only those persons, who cooperate with law enforcement agencies on a confidential basis are logically treated as special forces of operative and search activity. Some aspects of the application of special forces of operative and search activity have been revealed. Emphasis has been placed on ensuring secrecy and confidentiality in the use of special forces of operative and search activity. It has been emphasized that in case of the fulfillment of the tasks of operative and search activity such forces get a special attitude from the law enforcement agencies. The author has attempted to classify such forces, and has defined the attributes relevant to them. Based on the research, the definition of special forces of operative and search activity has been provided – it is a separate category of forces of operative and search activity, which does not belong to the subjects of operative and search activity, but indirectly and on a confidential basis promotes the fulfillment of tasks of operative and search activity and criminal process. The author has substantiated that disclosing party and anonymous author, who provide information on a confidential basis, belong to special forces of operative and search activity.

Key words: *special forces, operative and search activity, classification, confidential cooperation, disclosing party, operative employee, anonymous author, secret work.*